

GAIA DEEL 1

tekst: Désirée Driesenaar – www.driesenaar.nl

Natuur, ons kompas voor duurzaamheid

Je ligt op je rug in het pas gemaaid gras. De geur doet je denken aan een logeerpunt bij je oma. Langzaam drijven de wolken voorbij. Dikke, witte wattenbollen zonder haast. Je voelt hoe je billen en bovenrug het gras raken. Een zwarte tor klimt over je pink, voor hem is dit obstakel een forse berg. De wind aait je wang en een grasspriet kriebelt je oor. Je lacht. En dan plots voel je haar. De hartklop van GAIA, moeder natuur. Deze ervaring kan ons kompas zijn voor een duurzaam leven. Hoe? Dat vertel ik je in deze serie over Moeder Aarde.

Nog niet eens zo heel lang geleden, in 1972, werd de eerste foto van de aarde uit de ruimte gepubliceerd. Het beeld van de blauwe aarde, de beroemde fotoserie 'Blue Marble', raakte mensen in het hart. Nooit was de fragiele schoonheid en kwetsbaarheid van de aarde zo zichtbaar. Mensen realiseerden zich hoe afhankelijk we zijn van Moeder Aarde, GAIA. Het rapport 'Grenzen aan de groei', geschreven door de Club van Rome (een groep wetenschappers), verscheen rond dezelfde tijd. Dit rapport gaat erover dat we een beperkte hoeveelheid grondstoffen

hebben en dat onze economie dus onmogelijk onbegrensd kan groeien. De wetenschappers maken zich zorgen over onze kapitalistische maatschappij waarin consumptie en groei de belangrijkste economische factoren zijn.

De aarde, ons thuis

En hier start de eerste actie die we zelf kunnen ondernemen om ons leven duurzamer te maken. Het gevoel dat de aarde oproept, kunnen we gebruiken om onze eigen duurzame 'spier' te trainen. Kijk eens naar de foto van de aarde en besef dat dit ons thuis is. Voel het, ga op de aarde liggen en voel haar hartklop. Ga naar de bijzondere voorstelling 'Earth' in het Columbus Earth Center in Kerkrade en laat je meevoeren in de wereld van de astronauten. Het is niet voor niets dat Wubbo Ockels en André Kuipers zich zijn gaan inzetten voor duurzaamheid zodra ze terug waren. Zij hebben het zogenaamde 'overview effect' beleefd. Vrijwel alle astronauten zeggen dat de aanblik van de aarde vanuit de ruimte tot nieuwe inzichten leidt over 'wie we zijn' en hoe 'alles met alles samenhangt'. Edgar Mitchel zei: "We vertrokken naar de maan als technici, we keerden terug als humanisten." In de documentaire 'Het overview effect', te zien op YouTube, wordt het een 'verschuiving van bewustzijn' genoemd.

Nieuw hoofddoel

Het rapport 'Grenzen aan de groei' onderzocht vijf wereldproblemen in hun onderlinge verband: groei van de wereldbevolking, voedselproductie, industrialisatie, uitputting van grondstoffen en milieuvuiling. De conclusie van het

rapport was dat bevolkingsgroei en materiële vooruitgang niet ons hoofddoel kunnen zijn, zonder daarbij in moeilijkheden te komen. We hebben een nieuw hoofddoel nodig. Maar de boodschap werd maar door een klein deel van de wereld gehoord. De waan van alledag is te groot om goed voor ogen te hebben wat dat nieuwe hoofddoel is. Maar zo moeilijk is het niet. Want wat is nu werkelijk belangrijk in jouw leven? Bronnie Ware schreef er een boek over: 'Regrets of the Dying', in de Nederlandse vertaling: 'Als ik het leven over mocht doen'. Mensen maken een flinke persoonlijke groei door als ze op hun sterfbed liggen en daar kunnen wij tijdens ons leven van leren.

De top 5 van spijt omvat:

1. Ik wou dat ik de moed had gehad mijn eigen leven te leiden in plaats van het leven dat anderen van mij verwachtten;
2. Ik wou dat ik niet zo hard had gewerkt;
3. Ik wou dat ik de moed had gehad mijn gevoelens te uiten;
4. Ik wou dat ik in contact was gebleven met mijn vrienden;
5. Ik wou dat ik van mezelf gelukkiger had mogen zijn.

Jouw beste leven

Dus wat is jouw hoofddoel? Leef jij je beste leven? Met betekenisvolle verbindingen, vrienden en keuzes waar je gelukkig van wordt? Moet je wel zo hard werken om geld te hebben, voor wat? Heb je al die spullen wel nodig? En als je minder spullen hebt, moet je huis dan nog zo groot zijn? Het lijken gemakkelijke vragen, maar ons brein is zo gehecht aan de patronen die het heeft gemaakt, dat onthechten en

ontspullen lastiger zijn dan gedacht. Ik heb zelf de beslissing genomen om te ontspullen toen ik verhuisde en alles achter liet. De meeste moeite had ik met mijn boeken, maar doordat ik hardop zei dat ik ze een nieuwe lezer gunde, werd het draaglijk. Er was een moment dat ik ging dromen van mijn mooie notenhouten bureautje. Ik heb een foto gemaakt in mijn hoofd, heb visualiserend afscheid genomen en nu heeft het bureautje vast een fijn leven bij een nieuwe eigenaar. Voor mij is het veranderd in een mooie herinnering. In de natuur is stilstand niet bestaand. Alles is constant in beweging om een nieuw dynamisch evenwicht te vinden. Als we dat principe in ons eigen leven in ere gaan herstellen, dan kijk je ineens tegen heel veel dingen anders aan.

Onthechten en ontspullen zijn lastiger dan gedacht

Holistisch denkbeeld

Maar even terug naar het boek van de Club van Rome 'Grenzen aan de groei'. Het was een nieuwe stem voor het holistische denkbeeld dat alles met alles verbonden is. Onze aarde is een samenspel van verbanden. De wereld is opgebouwd uit lokale ecosystemen die zichzelf en elkaar in balans houden dankzij diversiteit en het feit dat elk organisme een eigen rol vervult. De mens maakt deel uit van die natuur. Hoezeer wij ook graag over de aarde heersen met onze energie

slurpende technologieën en economie van vervuiling en afval, pas als we onderdeel uitmaken van de natuur kunnen we onze eigen plek duurzaam innemen. Dan kunnen we een ander economisch systeem ontwikkelen en onze keuzes gunstig laten uitpakken voor alle 3P's 'People, Planet en Prosperity'. GAIA leeft en wijst de weg. Alle natuurvolkeren wisten het al lang. Wij leren elke dag bij...

Diepe ecologie

De holistische visie op duurzaamheid wordt ook wel 'diepe ecologie' genoemd. Bij diepe ecologie heeft de natuur een zelfstandige, eigen waarde, los van het nut voor de mens.

Arne Naess heeft de term bedacht. Hij stelt dat biodiversiteit en natuurrijkdom op zichzelf waardevol zijn. De natuur mag niet alleen als grondstof voor productie en consumptie worden gezien. Het niet-menselijk leven heeft om te leven en te bloeien hetzelfde recht als de mens. Diepe ecologie heeft veel anderen geïnspireerd in hun werk. Zoals Joanna Macy met haar 'Work that reconnects' en het Schumacher College in Devon (UK) waar duurzaamheid, economie en spiritualiteit worden onderwezen in onderling verband. Ook Gunter Pauli met zijn 'Blauwe economie' is zeer geïnspireerd door de diepe ecologie van Arne Naess. En bij die blauwe economie is mijn persoonlijke zoektocht begonnen naar: hoe dan wel? Er is een wereld voor me open gegaan.

Connectie met de natuur

Tja, tot zover theorie. Nu de praktijk. Hoe kunnen wij zelf beginnen op onze weg naar duurzaamheid? De eerste stap die we kunnen zetten, is onze eigen connectie, en die van onze kinderen en kleinkinderen, met de natuur herstellen.

Activiteiten hiervoor kunnen variëren van bos- en strandwandelingen tot tuinieren en observeren. We kunnen onze zintuigen scherp maken met een stiltewandeling, met luisteren naar bomen en hun energie voelen stromen. We kunnen observeren en ons laten inspireren tot creaties, zoals een goed gesprek, muziek of verhalen. Kinderen kunnen hun speelplekken in de natuur hebben, eikels en beukennotjes zoeken, waterdierpjes bestuderen en verstoppertje spelen onder een bladerdek. Hoe meer connectie, hoe sterker het gevoel van respect en dankbaarheid voor al wat leeft. En hoe makkelijker we duurzame keuzes zullen maken.

De natuur heeft een zelfstandige en eigen waarde, los van het nut voor de mens

Lineaire economie

Voor onze dagelijkse keuzes voor wat betreft producten is het handig om wat inzicht te hebben in de manier waarop onze economie is vormgegeven. Met de komst van de industriële revolutie hebben we een zogenaamde lineaire productiemethode ingevoerd. We nemen een grondstof, produceren een product tegen zo laag mogelijke kosten. Daarbij ontstaat afval. We consumeren, waarbij nog meer afval ontstaat. Aan het eind is alles afval. Aangezien we niet opletten of onze materialen wel biologisch afbreekbaar zijn, ontstaat er een plastic soep in de oceaan en vervuilen we de aarde en ons grondwater met giftige afvalbergen. De producenten van de producten nemen alleen de kosten voor directe productie voor hun rekening. Alle andere kosten van vervuiling, onveilig werken en ziektes zoals burn-out, worden over de schutting van de maatschappij gegooid. En die maatschappij probeert dit zo goed en zo kwaad als het kan op te lossen.

Een product kan nóg zo biologisch afbreekbaar zijn en duurzaam worden geproduceerd, als er palmolie inzit waarvoor de oerwouden op Borneo worden gekapt en de orang-oetan dakloos wordt, klopt er iets niet

Orang-oetan

Als systeem klopt het echter niet. Een product kan nóg zo biologisch afbreekbaar zijn en duurzaam worden geproduceerd, als er palmolie inzit waarvoor de oerwouden op Borneo worden gekapt en de orang-oetan dakloos wordt, klopt er iets niet. In het volgende deel zal ik dieper ingaan op producten, circulaire productiemethoden en systemische economieën. Natuurlijk zal ik ook praktische voorbeelden geven wat je kunt doen op jouw eigen weg naar duurzaamheid.

Overigens gaan duurzame keuzes niet alleen over minderen, het gaat net zo goed over overvloed. In de natuur is alles in overvloed voorhanden. In de natuur maakt een kersenboom geen afgepaste hoeveelheid bloesem. De bloesem die niet in vrucht verandert, krijgt gewoon een andere toepassing: voedsel voor de bodem. Alles heeft een functie in het slimme ontwerp van de natuur.

Conclusie

De mens maakt deel uit van de natuur, is bewoner van de aarde, net zo goed als alle andere levende wezens. Duurzaamheid begint bij respect hiervoor, en bij inzicht en verantwoordelijkheid. Ons economische systeem is sinds de industriële revolutie gebaseerd op consumptie en oneindige groei. Dat is niet houdbaar op een planeet die een beperkte omvang heeft en een beperkte hoeveelheid grondstoffen. Onze eigen duurzame weg begint bij connectie met de natuur. Hier zijn gevoelsmensen in het voordeel. Wij voelen de connecties, de onderlinge verbondenheid en kunnen daardoor gemakkelijker duurzame keuzes maken. Omarm de natuur en moeder aarde. Tot volgende maand.

DE GAIA-PLEK

De Gaia-plek is een mooie plek om te hebben, een aanrader! Het is een plekje dichtbij je voordeur waar je jouw connectie met de natuur elke dag even kunt beleven. Vijf minuten, tien minuten, een half uur. Het is bij een boom in de straat, een vijvertje of een begroeide muurtje. Het is een plek waar je elke dag connectie kunt maken met het leven dat daar woont: de mier, de merel en de mus. Je maakt kennis met ze, geeft ze namen en observeert ze tijdens de seizoenen. Je zult merken dat je elke dag weer andere dingen opvallen. Op deze plek kun je mediteren, observeren, mijmeren, de wind tegen je wangen voelen en gewoon zijn.